

КАСБИЙ СТАНДАРТ

Врач лаборант

(касб-хунар стандарт номи)

**Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги
100011, Тошкент шаҳри, Навоий қўчаси, 4-йй,
Тел.: 71 241-16-9, факс: 71 241-16-34.
E-mail: minzdrav@med.uz**

Регистрация
номери МЗиТО

Ташкилотнинг реквизитлари

Бўлим I. Умумий маълумот

Тиббий лабораторияларда врачлик фаолияти

(касбий фаолият турининг номи)

Дескриптор
бўйича код

Касбий фаолият турининг асосий мақсади:

Аҳоли соғлигини сақлаш мақсадида ўтказилган даврий тиббий кўрикларда лаборатор текширувлари ўтказиш, турли ҳил касалликларни лаборатор-диагностик усуллар билан текшириш, санитария-гигиена соҳасида лаборатор текширувлари ўтказиш

НСКЗ Бўйича синфлар гуруҳи:

	Лаборант врачлари		
(код НСКЗ)	(гурхлар номи)	(код НСКЗ)	(гурхлар номи)

Бўйича синфлар гуруҳи:

	Умумий клиник лаборатор текширувлари Клиник-биоқимёвий лаборатор текширувлари Гематологик лаборатор текширувлари Гемостазиологик текшириши усуллари Цитологик лаборатор текширувлари Клиник-иммуннологик лаборатор текширувлари Санитар-гигиеник лаборатор текширувлари
--	---

(код
ОКЭД)

(хўжалик фаолияти турининг номи)

II. Қасбий стандартта киритилган меҳнат функцияларининг тавсифи (қасбий фаолият турининг функционал харитаси)					
Умумлаштирилган меҳнат вазифалари			Меҳнат функцияси		
Код	Номлаш	Махорат даражаси	Номлаш	Код	Малака даражаси (суб-даражаси)
6	Лаборатория хизматларини ташкил қилиш, клиник диагностик ва санитария-гигиеник лабораторияларда тахлилларни бажариш	6	Лаборатория хизматларини ташкил қилиш, лабораторияда хавфсизлик чораларини таъминлаш		6
			Умумий клиник лаборатор тадқиқотларни ўтказиш		6
			Клиник-биокимёвий тадқиқотларни ўтказиш		6
			Гематологик тадқиқотларни ўтказиш		6
			Гемостазиологик тадқиқотларни ўтказиш		6
			Цитологик тадқиқотларни ўтказиш		6
			Клиник-имуннологик тадқиқотларни ўтказиш		6
			Санитар-гигиеник лаборатор тадқиқотларни ўтказиш		6

III. Умумлаштирилган меҳнат функцияларининг ҳусусиятлари

3.1. Умумлаштирилган меҳнат функцияси

Номланиши	Лаборатория хизматларини ташкил қилиш, клиник диагностик ва санитария-гигиеник лабораторияларда тахлилларни бажариш	Код	Малака даражаси
			6

Лавозим ва касбларнинг мумкин бўлган номлари	Врач лаборант
--	----------------------

Мос лавозимлар (номланиши)	Олий таълим- “Тиббий-биологик иш” бакалавр даражаси. Кайта тайёрлаш курслардан ўтиш (барча мутухассислиги врачлари учун).
Таълим ва ўқитишига кўйиладиган талаблар	Таълим йўналиши бўйича бакалавр даражаси
Амалий иш тажрибасига кўйиладиган талаблар	Врач лаборант бакалавр даражаси Мажбурий дастлабки (ишга қабул қилинганд) ва даврий тиббий кўриклар, шунингдек Ўзбекистон Республикаси қонун хужжатларига мувофиқ навбатдан ташқари тиббий кўриклар (кўриклар) Ўзбекистон Республикаси қонунчилигига белгиланган касбий фаолиятга чеклов қўйилмаган
Фаолиятни амалга оширишга руҳсат бериш учун маҳсус талаблар	Врачлар фаолияти бўйича конунчиликка, врачлик этика ва деонтологиягига риоя қилиш. Дастлабки ва вақти-вақти тиббий кўрикдан ўтган, меҳнат муҳофазаси, ёнгин ва ишлаш жойидаги хавфсизлик техникаси бўйича билимга эга шахслар ишга қўйилади. Малака тоифага эга бўлиш учун иш фаолияти бўйича етарли тажриба ва малака ошириш кўрсларида ўкиши тўплаши ҳамда профессионал аттестациядан ўтиш керак.

Қўшимча ҳусусият

Хужжат номи	Код	Таянч гуруҳ номи, лавозими (касби) ёки мутахассислиги
		Врач лаборант

3.1.1. Меҳнат функцияси

Номланиши	Лаборатория хизматларини ташкил қилиш, лабораторияда хавфсизлик чораларини таъминлаш	Код	Малака даражаси (даражада ости)	6
------------------	--	------------	---------------------------------	---

Меҳнат амаллари	Лабораторияда тиббиёт ходимларининг ишини ташкил қилиш
	Лаборатория синовларининг бажарилишини белгиланган тартибда ташкил этиш
	Клиник лаборатория учун ҳисобот хужжатларини расмийлаштириш
	Лаборатория фаолиятини режалаштириш ва таҳлил қилиш.
	Лаборатория амалиётига янги технологияларни тадбик қилиш ва унга кўмаклашиш
Зарур маҳорат	Клиник лаборатория диагностикаси ривожланишининг ташкилий

	<p>масалаларини ишлаб чиқиш</p> <p>Тиббиёт ташкилотлари лабораториялари фаолиятини ташкиллаштириш</p> <p>Лаборатория ичидаги ва лабораториядан ташқари сифат назоратини таъминлаш</p> <p>Клиник диагностик лаборатория тахлиллари сифатини назорат қилиш</p> <p>Клиник лаборатор диагностикасида халқаро тизим бўйича ўлчов бирликларини белгилаш.</p> <p>Назорат карталарини тузиш ва уларни назорат қилиш.</p> <p>Назорат материалларини, мусбат ва манфий назорат синамаларидан файдаланиш</p> <p>Лабораторияда хавфсиз ишни ташкиллаштириш, биоматериалларни лаборатор текширувларга тайёрлаш</p> <p>Лабораторияда ўрта тиббиёт ходимларининг ишини ташкил қилиш</p> <p>Лаборатория тахлиллари натижаларини тахлил қилиш, лаборатор тадқиқот бўйича клиник шифокорларга маслаҳат бериш</p> <p>Энг кенг тарқалган лаборатория ўлчовлари устида ишлаш</p> <p>Лаборатор анализатор, асбоблар ва жиҳозларда қоидаларига мувофиқ ишлаш</p> <p>Лаборатория синовларининг бажарилишини белгиланган тартибда ташкил этишда меҳнатни муҳофazaga қилиш талаблари, санитария-эпидемиология талабларига риоя қилиш</p> <p>Клиник лаборатория учун ҳисобот ҳужжатларини расмийлаштириш, амалдаги лаборатор меъёрий ҳужжатларни расмийлаштириш</p> <p>Лаборатория тадқиқотларининг харажат кўрсаткичларини ҳисоблаш</p> <p>Лаборатор тадқиқотларни режалаштириш ва таҳлил қилиш</p> <p>Лаборатория амалиётига янги технологияларни тадбиқ қилиш</p> <p>Лаборатор диагностика йўналишидаги янгиликларни ўзлаштириш</p>
Керакли билим	<p>Ўзбекистон Республикасида клиник лаборатор диагностикаси ривожланишининг ташкилий масалаларини билиш;</p> <p>Меҳнат ҳуқуқининг асосларини билиш;</p> <p>Тиббий этика ва деонтология қоидаларини билиш;</p> <p>Тиббиёт ташкилотлари лабораториялари фаолиятини ва клиник лаборатория тадқиқотларининг сифатини бошқаришни белгилайдиган қонунчилик, меъёрий, кўрсатма ҳужжатларни билиш;</p> <p>Лаборатория ва лаборатория ичидаги сифат назорати турларини билиш;</p>

	<p>касалликларини ташхислашдаги аҳамияти билиш</p> <p>Ўпка инфекцион-яллигланиш, аллергик, паразитар касалликларида балғамдаги хужайралар ва бошқа элементларнинг цитологиясини билиш</p> <p>Копрологик синдромлар ва уларнинг овқат ҳазм қилиш тизими касалликларини ташхислашдаги аҳамияти билиш</p> <p>Марказий асаб тизими юқумли, яллигланиш касалликларида, травмада ва бошқа касалликларида ликворнинг хужайра ва бошқа элементлари цитологик хусусиятларини билиш</p> <p>Жинсий йўл билан юқувчи касалликларда вагинал ажралма хужайраларининг цитологик хусусиятларини билиш</p> <p>Пешоб ажратиш тизими, нафас олиш тизими, овқат ҳазм қилиш тизими, марказий асаб тизими, бош мия касалликларида, урогенитал тизим касалликлари, сероз мембраналарнинг шикастланишида лаборатор ташхис усусларини танлаш</p> <p>Умумий клиник лаборатор ташхис натижаларини изоҳлаш</p>
Бошқа тавсифлар	

3.1.3. Мехнат функцияси

Номлаш	Клиник биокимёвий тадқиқотларни ўтказиш	Код	Малака даражаси (даражада ости)	6
--------	---	-----	---------------------------------	---

Мехнат амаллари	<p>Ҳалқаро стандартларга асосланган ҳолда биокимёвий лаборатор текширувларни ўтказиш</p> <p>Аҳоли соғлигини сақлаш мақсадида ўтказилган даврий тиббий кўрикларда биокимёвий лаборатор текширувлари ўтказиш</p> <p>Турли ҳил касалликлarda биокимёвий кўрсаткичлар ўзгаришини диференциал ташхислаш</p> <p>Олинган маълумотларни таҳлил қилиш</p>
Зарур маҳорат	<p>Углевод алмашинуви лаборатор кўрсаткичлари аниқлаш</p> <p>Оқсил алмашинуви лаборатор кўрсаткичлари аниқлаш</p> <p>Ферментларни биокимёвий аниқлаш</p> <p>Билирубин ва унинг фракцияларини аниқлаш</p> <p>Мочевина ва креатининни аниқлаш</p> <p>Сув-туз метаболизмининг лаборатор кўрсаткичларини аниқлаш</p> <p>Кислота-ишқор мувозанатининг кўрсаткичларини аниқлаш</p> <p>Минерал моддалар метаболизми лаборатор кўрсаткичларини аниқлаш</p> <p>Липидлар алмашинуви лаборатор кўрсаткичлари аниқлаш</p>
Керакли билим	Углевод, оқсил, липидлар метаболизмининг асосий

	<p>жараёнларини ва уларни бошқаришни билиш;</p> <p>Оқсил алмашинуви асосий жараёнларини ва уларни бошқаришни билиш;</p> <p>Ферментларни аниқлашнинг диагностик аҳамиятини билиш;</p> <p>Билирубин метаболизми ва унинг фракцияларининг аҳамиятини билиш;</p> <p>Креатинин клиренси, мочевина ва уларнинг ўзгаришларини билиш</p> <p>Сув-туз метаболизми ва унинг бузилишларининг лаборатор кўрсаткичларини билиш;</p> <p>Кислота-асос мувозанатининг кўрсаткичлари ва унинг турли касалликларда бузилишларини билиш;</p> <p>Минерал моддалар метаболизми кўрсаткичлари ва унинг бузилишларини билиш;</p> <p>Ўткир ҳолатлар - диабетик кома, ўткир панкреатит, миокард инфаркти ва бошқа шошилинч ҳолатларни диагностика қилишни билиш.</p>
Бошқа тавсифлар	

3.1.4. Мехнат функцияси

Номлаш	Гематологик тадқиқотларни ўтказиш	Код	Малака даражаси (даражада ости)	6
--------	-----------------------------------	-----	---------------------------------	---

Мехнат амаллари	Ҳалқаро стандартларга асосланган ҳолда гематологик лаборатор текширув ўтказиш
	Аҳоли соғлигини сақлаш мақсадида ўтказилган даврий тиббий кўрикларда гематологик текширувларни ўтказиш
	Қон касалликлари ва патологиясини лаборатор ташҳислаш
	Олинган маълумотларни таҳлил қилиш
Зарур маҳорат	Қонни олиш ва қайта ишлаш, гематологик таҳлил учун тайёрлаш
	Қон суртмаларини тайёрлаш, фиксация қилиш, бўяш
	Гемоглобинни турли ҳил усуллар ёдамида аниқлаш
	Турли ҳил усуллар ёдамида эритроцитлар сонини аниқлаш
	Турли ҳил усуллар ёдамида тромбоцитларни ҳисоблаш
	Лейкоцитлар сонини турли ҳил усуллар ёдамида аниқлаш
	Периферик қонда лейкоформула ҳужайрали элементларини аниқлаш
	Эритроцитларнинг чўкиш тезлигини аниқлаш
	Гематологик анализаторда умумий қон таҳлилини текшириш
Керакли билим	Қон шаклланишининг замонавий назариясини ва қон ҳужайралари функциясини билиш;
	Қон ва қон ҳужайраларининг умумий хусусиятларини билиш
	Қонни олиш ва қайта ишлашни билиш, қон суртмаларини

	<p>тайёрлаш, фиксация қилиш ва бўяшни билиш.</p> <p>Танадаги гемоглобин таркибини, гемоглобинни аниқлаш усусларини ва клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Эритроцитлар тавсифини, морфологиясини, текшириш усусларини ва клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Тромбоцитлар тавсифини, морфологиясини, текшириш усусларини ва клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Қондаги лейкоцитлар сонини, аниқлаш усусларини ва клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Периферик қоннинг хужайрали элементларини аниқлаш, лейкоцитлар формуласини ҳисоблаш ва клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Эритроцитларнинг чўкиш тезлигини аниқлаш усуслари ва клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Турли патологик шароитлардаги қон ўзгаришининг талқинини билиш</p>
Бошқа тавсифлар	

3.1.5. Мехнат функцияси

Номлаш	Гемостазиологик тадқиқотларни ўтказиш	Код	Малака даражаси (даража ости)	6
--------	---------------------------------------	-----	-------------------------------	---

Мехнат амаллари	Ҳалқаро стандартларга асосланган ҳолда гемостазиологик лаборатор текширув ўтказиш
	Аҳоли соғлигини сақлаш мақсадида ўтказилган даврий тиббий кўрикларда гемостазиологик текширувларни ўтказиш
	Гемостаз патологиясини лаборатор ташхислаш
	Олинган маълумотларни таҳлил қилиш
Зарур маҳорат	Қонни олиш ва қайта ишлаш, гемостазиологик таҳлил учун тайёрлаш
	Актив қисман тромбопластин вақтини лаборатор аниқлаш
	Протромбин вақтини лаборатор аниқлаш
	Протромбин индекси, ҳалқаро нормаллашган муносабатни аниқлаш
	Фибриноген миқдорини лаборатор текшириш
	Қон кетиш вақтини аниқлаш
	Қон ивиш вақтини аниқлаш
	Коагулометрда коагулограмма кўрсаткичларини текшириш
Керакли билим	Гемостаз тизими, унинг компонентларини билиш;
	Томир-тромбоцитар гемостаз хусусиятларини билиш
	Коагуляцион гемостаз хусусиятларини билиш

	<p>Актив қисман тромбопластин вақти ўзгаришларининг клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Протромбин вақти ўзгаришларининг клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Протромбин индекси, халқаро нормаллашган муносабат клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Фибриноген миқдори ўзгаришларининг клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Кон кетиш вақтининг клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Кон ивиш вақтининг клиник аҳамиятини билиш</p> <p>Коагулометрда коагулограмма кўрсаткичларини текшириш принципини билиш</p>
Бошқа тавсифлар	

3.1.6. Мехнат функцияси

Номлаш	Цитологик тадқиқотларни ўтказиш	Код	Малака даражаси (даражажаси)	6
--------	---------------------------------	-----	------------------------------	---

Мехнат амаллари	Ҳалқаро стандартларга асосланган ҳолда лаборатор текширув ўтказиш
	Аҳоли соғлигини сақлаш мақсадида ўтказилган даврий тиббий кўрикларда лаборатор текширувлари ўтказиш
	Турли ҳил касалликларнинг цитологик белгиларини аниқлаш
	Олинган маълумотларни таҳлил қилиш
Зарур маҳорат	Цитологик текширув учун биологик материални тайёрлаш
	Яхши ва ёмон сифатли ўсмаларни цитологик текшириш
	Эпителийнинг турли патологик жараёнларини цитологик аниқлаш
	Лейкоцитоз ва лейкопениянинг лаборатор ўзгаришларини, периферик қонда лейкоцитар ўзгаришлар динамикасини изоҳлаш
	Тромбоцитоз ва тромбоцитопениянинг лаборатор диагностикасини, периферик қонда тромбоцитар параметрлари динамикасини изоҳлаш
	Ўткир лейкозни цитологик ташхислаш
	Сурункали лейкозни цитологик ташхислаш, сурункали лейкоз босқичлари ва ундаги гематологик ўзгаришлар динамикасини тавсифлаш
Керакли билим	Цитологик текширувни ўтказиш учун асосий кўрсаткичларни, хужайра цитологик тавсифини (яллиғланиш жараёни, гипертрофия, метаплази, дисплазия ва б.) билиш

	Канцерогенез асосларини, ўсма ўсиши ва метастазнинг хусусиятларини, яхши ва ёмон сифатли ўсмаларнинг асосий цитологик белгиларини, ёмон сифатли ўсмаларнинг цитологик мезонларни билиш
	Эпителийнинг асосий цитологик хусусиятларини ва уларнинг турли патологик жараёнлардаги ўзгаришини билиш.
	Анемиянинг турли шаклларини дифференциал ташхис қилиш, уларни даволаш самарадорлигининг лаборатор мезонларини аниқлаш, касалликнинг турли босқичларида лаборатор кўрсаткичларининг динамикасини билиш
	Лейкоцитоз ва лейкопениянинг лаборатор диагностикасини билиш
	Тромбоцитоз ва тромбоцитопениянинг лаборатор диагностикасини билиш
	Ўткир лейкоз цитологик ташхисини билиш
	Сурункали лейкознинг цитологик ташхисини билиш, сурункали лейкоз босқичлари ва ундаги гематологик ўзгаришлар динамикасини билиш
Бошқа тавсифлар	

3.1.7. Мехнат функцияси

Номлаш	Клиник-иммунологик тадқиқотларни ўтказиш	Код	Малака даражаси (даражада ости)	6
--------	--	-----	---------------------------------	---

Мехнат амаллари	Ҳалқаро стандартларга асосланган ҳолда клиник-иммунологик лаборатор текширув ўтказиш Аҳоли соғлигини сақлаш мақсадида ўтказилган даврий тиббий кўрикларда клиник-иммунологик текширувларни ўтказиш Клиник-иммунологик ўзгаришларни лаборатор ташхислаш Олинган маълумотларни таҳлил қилиш
Зарур маҳорат	Конни олиш ва қайта ишлаш, клиник-иммунологик таҳлил учун тайёрлаш Ревматоид омилни лаборатор текшириш С реактив оқсилини лаборатор текшириш Антистрептолизин О ни лаборатор текшириш Кон гурухини лаборатор текшириш Кон резус омилини лаборатор текшириш Латекс аглютинация синамаларини ўтказиш Экспресс тест синамаларини ўтказиш
Керакли билим	Ревмосинама ва унинг компонентларини билиш; Ревматоид омил ўзгаришлари, титрлаш қоидалари ва клиник ахамиятини билиш

	С реактив оқсил ўзгаришлари, титрлаш қоидалари ва клиник аҳамиятини билиш
	Антистрептолизин О ўзгаришлари, титрлаш қоидалари ва клиник аҳамиятини билиш
	Қон гурухини аниқлаш усулларини билиш
	Қон гурұхчаларини аниқлаш усулларини билиш
	Қон резус омилини аниқлаш усулларини билиш
	Латекс аглютинация синамаларини ўтказиш қоидаларини билиш
	Экспресс тест синамаларини ўтказиш қоидаларини билиш
Бошқа тавсифлар	

3.1.8. Мәхнат функцияси

Номлаш	Санитар-гигиеник лаборатор тадқиқотларни ўтказиш	Код	Малака даражасы (даражада ости)	6
--------	--	-----	---------------------------------	---

Мәхнат амаллари	Халқаро стандартларга асосланған ҳолда санитар-гигиеник лаборатор тадқиқотларни ўтказиш
	Аҳоли соғлигини сақлаш мақсадида ўтказилған даврий тиббий күрикларда санитар-гигиеник лаборатор тадқиқотларни ўтказиш
	Үта юқумли касалліктарни лаборатор ташхислаш
	И chimlik суви, озиқ овқат махсулоттарининг хавфсизлегини аниқлаш учун лаборатор тадқиқотлар олиб бориши
	Олинган маълумотларни таҳлил қилиши
Зарур маҳорат	Үта юқумли касалліктарни текшириш учун хавфли биологик материалларни түғри олиш, қайта ишлаш, таҳлил учун тайёрлаш ва утилизация қилиши
	Коронавирус инфекцияси лаборатор диагностикаси
	Ўлат лаборатор диагностикаси
	Вабо лаборатор диагностикаси
	Куйдирғи лаборатор диагностикаси
	Геморрагик вирусли инфекциялар лаборатор диагностикаси
	Ботулизм лаборатор диагностикаси
	Қоқшол лаборатор диагностикаси
	Кутириш лаборатор диагностикаси
	Полиомиелит лаборатор диагностикаси
	Грипп лаборатор диагностикаси
	Тошмали ва қайталама терлама лаборатор диагностикаси
	Оқсим лаборатор диагностикаси
	И chimlik суви хавфсизлегини аниқлаш учун лаборатор тадқиқотлар олиб бориши

	Озиқ овқат махсулотларининг хавфсизлигини аниқлаш учун лаборатор тадқиқотлар олиб бориш
Керакли билим	<p>Ўта юқумли касалликларни лаборатор текшириш қоидаларини билиш</p> <p>Ўта юқумли касалликни текшириш учун хавфли биологик материалларни тўғри олиш, қайта ишлаш, тахлил учун тайёрлаш ва утилизация қилишни билиш</p> <p>Коронавирус инфекцияси лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Ўлат лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Вабо лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Куйдирги лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Геморрагик вирусли инфекциялар лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Ботулизм лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Қоқшол лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Кутириш лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Полиомиелит лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Грипп лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Тошмали ва қайталама терлама лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Оқсим лаборатор диагностикасини билиш</p> <p>Ичимлик суви хавфсизлигини аниқлаш учун лаборатор тадқиқотлар олиб бориш</p> <p>Озиқ овқат махсулотларининг хавфсизлигини аниқлаш учун лаборатор тадқиқотлар олиб бориш</p>
Бошқа тавсифлар	

IV. Тиббий мағфийлик

Беморлар (уларнинг қариндошлари / қонуний вакиллари), ҳамкаслар билан ишлашда тиббий этика ва деонтология тамойилларига риоя қилиш

4.1. Масъул тузувчи ташкилот

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги

(ташкилот номи)

(менежернинг лавозими ва тўлиқ номи)

(имзо)

4.2. Ташкилотлар номлари – ишлаб чиқувчилар

1	Тошкент тиббиёт академияси

4.3. Касбий малака ошириш Кенгашининг қарори

(Кенгаш номи)

Кенгаш қарори